

Kitap pa Daniel - Namba 56

Kweyo misitiri me Nyuto pa Yohana 17: Unabii ma ogik ikom malaya madwong ki lepa

Jeff Pippenger
2024-01-20

Cal me agiki pa lwak ma ii apokor pa Baibul ononge i Adwogi kit 17. I kit eno, i rek adek, Yohana kicwalo i “tim atura”, pi malak onongo nyutu ne kwero pa “dako madit me keca” me apokor, ma obedo i “pi mapol” ki ma otimo “keca” ki “ruoth me piny.”

Ci obino acel ki bot malaika 7 ma tye ki acal 7, owaci an ni, ‘Bi kany; abin nyuti yubu pa malaya madit ma obedo i wi pi mapol: ma ki en rwodi me piny otime nyono ki en, ki jo me piny gilewo ki waini pa nyono pa en.’ Ci en ogola an i Cwiny orwoko an i catu: ka an oneno nyako mo obedo i wi le me catu ma rangi ne cul, opong ki nying me kwanyo Lubanga, ma tye ki wii 7 ki lwiri 10. Revelation 17:1-3.

Ki lok pa John pire kene, “wilderness” nyutu mwaka 1,260 me lojo pa Papa, cako ki mwaka 538, nyaka kare me agiki i mwaka 1798.

En dako nowil odhi i tim, kama tye kabedo ma Lubanga ocweyo pi en, me gicune kun pi nino 1260. ... Ki dako ne gimiye lapira aryo pa lawiny madit, me obed opir odhi i tim, i kabedo pa en, kama gicune pi kare acel, ki kare aryo, ki nus kare, ki i wang ocwer. Revelation 12:6, 14.

I Roho, Yohana kicwalo iye i mwaka 1,260 me loyo pa Papasi. Mwaka magi kityeko nyutu gi calo mwaka 3½ me pe kot i kare pa Jezebel, Ahab ki Elija. Mwaka magi myero mede kun Papasi oywamo rwom ma kelo tho i 1798, pien mano kityeko kete ni myero otimore i agiki me kica mokwongo, ma en obedo agiki me lweny ma kicwalo i kom Santuari ki lwak, ki twero aryo me yiko: paganisimu ki papaisimu. Gin adier weng magi kityeko keto piny i coc ma cokki.

Randi madwong en randi pa Tiro ma Isaya owaco, ma myero gikwilone pi mwaka 70 me ranyisi, ma gin ceng pa rwot acel. Yore pa United States en yore pa mwaka 70 me ranyisi, ma kitimo ne ranyisi ki mwaka 70 me yiko i kare pa rwom pa Babulon, lobo pa rwot me acaki i porofesi pa Bibul. I kare pa yore meno, randi madwong pa Tiro myero gikwilone. I agiki pa yore meno, myero giparone, ki dok owuok ka ower wer pa iye, kacel ka timo randi ki rwodi pa piny. Kikelo Yohani i Lamo i yore pa rwom pa Papa, pi oneno gono pa twero pa Papa. Gono ma kityeko miyo i kom nyako pa lati ma otimo randi en ni myero kiotemone ki mac.

Nyako pa jadlo mo keken, ka oyiko kene ki nywaro, oyiko woro ne; en bi kete i mac. Levitiko 21:9.

I maono me hukumu pa malaya madit, ma malaika acel ma oyweyo woko acel ki mapigo abic ki aryo me agiki omiyo John, obedo ni ne giyangone gi mac.

Lawii apar ma in oneno i wi leb me gweng, gin bikwero dako me bale; gibimiyo ne keken ki opuk, gibicamo ringone, kede gibigoyo iye ki mac. Fweny 17:16.

Pi ma lajara madit obedo iye, gin jo piny ducu, ma gubiketo gi i twero pa iye ka United States bwayo jo piny ducu me yeyi lam, ma bene en lajara madit. Dong United States obedo rwot i tung acaki i bot rwodi apar ma giyaro gi i poro pa Revelation apar abicel, ci i cal man United States obedo rwot acel me timo apoya kwede lajara, ento obitimo tic man kwede rwodi weng ma bino anyim.

Rwot me acaki i bot rwodi mang'eny tye ki rweny ma nyutu ne ki Ahab, ma onongo orwate ki malaya madwong', ma onongo giyaro ne calo Jezebel i Kanisa pa Thyatira. Cik me bura i kom Jezebel (malaya madwong') gicimo ne ki rwodi apar, ma gibipongo ni gubed i rwom bot kanisa ki gamente ki teko pa United States. Rwodi magi gibiyero weko ni lwak pa Paapa oywako piny weng (obed i wi pi), kacel ka gitye ki kwere i bot malaya.

Kede tunge apar ma in oneno, gin rwot apar, ma kombedi pe giyudo piny pa rwot; ento gibiyudo twero macalo rwot saa acel ki le ma. Gin tye ki par acel, ci gibimi twero gi kede teko gi bot le ma. Gin gibibito lweny ki nyathi dyel, ci nyathi dyel bibi loyo gi; pien en Ladit pa ladit, kede Rwot pa rwot; kede jo ma tye ki iye gin ma kilwongo, ki yero, kede ma ber i geno. Ci owaco bot an: Pi ma in oneno, ma nyako me cula obedo i iye, obedo jo, kede lwak mapol, kede oganda, kede leb. Kede tunge apar ma in oneno i iye le ma, gin eni gibikwero nyako me cula, ci gubedone piny peke kede gubedone kuniel, ci gibichamo ringone, kede gibigoyo mac i iye. Pien Lubanga oketo i cwinygi me tyeko mito ne, kede me yie, kede me mi piny pa rwotgi bot le ma, nyaka lok pa Lubanga obityeko. Kede dako ma in oneno obedo kabedo madit en, ma otele rwot pa piny. Revelation 17:12-18.

"Rwodi apar" (United Nations), atir gitye ki ceke bot Papacy; ento jami ma time gutukogi me miyo bot twero pa Papa lobo me rwotgi ma kare macek, i geno nono me gwoko piny ki bal ma tye ka med-med. Ka gineno bwoli pa en, gibedo kit me goyo mac i en, calo ma cik ma i Buk me Levitiko ciko.

"Rwodi apar" "gimiyo lweny kede Dyer" ki yore pa peko ma gi kelo bot jo pa Lubanga me kare me agiki.

Pingo jo gweng gituro, ki jo piny gipoyo i wii gin ma pe tye ki ber? Rwodi me piny giketo kitgi, ki lami cik gimako tam pire keni, ikare ki Rwot, ki ikare ki ma kimek ne, gi waco ni, "Wabuc twengi gi woko, ka waworo twengi gi ki wa." En ma obedo i polo obyecca; Rwot obicayo gi. Enongo obiwaco botgi ki cwinya ma peko ne, ka obi mi gi rop ki cwinya ma peko madwong ne. Zaburi 2:1-5.

Peko ma rwodi pa piny gitimo pi tic pa Paapa, bene otimore bot Kristo i kom lacar.

In ma, ki tyen latic pa in David, i owaco: "Pingo jo me woko giyubu, ki jo gicako paro gin ma peke? Rwodi me piny gicungo, ki ladit gibedo kacel lweny i Rwot, kacel i Kristo pa En." Adwong tutun ni ikome latic pa in ma maleng, Yesu, ma i oyweyo, Herod ki Pontio Pilato, kacel ki jo me woko, ki jo Israel, gibedo kacel, me timo gin weng ma cing pa in ki paro pa in oketo con ni onego otim.

“The ‘jo-rwot pa piny’ ma ocungo i kom Krisito ka gityeko oketo ne i lacer, gin me nyutu ‘jo-rwot apar’ me Revelation apar abicel, ma dok gicako lweny bot Lami ki yubo jo ne. I lacer, jo-rwot meno obedo ‘lwak pa jo marac’ ma ‘gicungo oko’ Krisito, kede ma dok gitye ka timo kamano bot jo ne me cawa agiki.”

Pien gwogi gibedo kakare i an; lwak pa jo marac ogengo an; gicwene lwete na ki tiende na. Atwero coyo cing na weng; gin neno an, giyweyo wanggi ikom an. Gibolo gwete na ikin gi, gicako ratiro ikom koti na. Zabura 22:16-18.

Rwodi apar, ma giketo tam i wi kahaba madwong, gubicwalo ne i mac; pien en aye kahaba ma waco ni en nyare pa jadlo. Rwodi meno bende kiyeero calo 'gwoke,' ci rwodi apar pe keken gubicwalo kahaba madwong i mac; ento bende 'gubicham ringre ne.' Tho pa Jezebel otime kun gicwalo woko ki i but ot, ocopo i piny; eka gwoke obino gi ocham ringre ne.

Ka Jehu obino i Jezreel, Jezebel owinyo lok ne; ento en oyiko wange, ocoyo wiye, oneno ki i dirica. Ka Jehu odonyo i bur, en owaco ni, “Zimri onongo oyudo kuc, ma oneko rwotne?” En oketo wange malo i dirica, owaco ni, “Anga tye tung ki an? anga?” Konye gin aryo onyo adek me yunuk oneno botne. En owaco ni, “Bwoli piny.” Ento gin obwolone piny; remo ne ocwiyo i odi me ot, kede i faras; en ogoye ki tiye. Ka odonyo, ocam kede omet, owaco ni, “Wut, wuny dako man ma olwac, ci bulwok; pien en nyako pa rwot.” Gin owot me bulwoko; ento pe ginenone mapol maloyo dwong me wi, cinge, kede kono me lwete. Ci gidok, gi owaco botne. En owaco ni, “Man aye lok pa Rwot, ma o waco peke ki lacamatne Elija ma Tishbai, waco ni, ‘I potome Jezreel, twic bigeno ringo pa Jezebel; ringre pa Jezebel bineno calo kwene i wang lobo i potome Jezreel, pi pe gibiwaco ni, ‘Man aye Jezebel.’” 2 Kings 9:30-37.

Rwodi apar, ma gin United Nations, ma rwot madito pa gin obedo United States, gi bikelo kwero bot twero pa Papa, ki gibero ne ki mac ki gibicam rwom ne. Kwero meno obedo gin ma malaika obino nyutu bot John, ci pi timo mano ogolo John i lok me con pa lobo ma pe tye ngat, ento pe i kare mo keken i lok me con pa lobo ma pe tye ngat, ento i agiki pire keken me kare. Tye peya ni John okete ne i agiki me mwaka alufu acel, mia aryo ki pieri adek, pien ka oneno dako, en dong opuce ki remo me kwanyo, ki dong kicoyo ne ni en min malaya.

Ento i Jwii onwogo an woko, oketo an i tim; ci an oneno dako moro obedo i wi lamat ma rangi cwar matek, ma opong ki nying me nyono, ma otye ki wiye abicel aryo ki tung apar. Dako en oter ki yub me pupuru ki cwar, ki zaabu, ki kidi ma wel ki pereli; i lwete onongo obedo ki kop me zaabu ma opong ki gin me kwero ki pore me otwoo ne. I wi lawange onongo kiketo nyinge ni, IMUNG, BABILON MADIT, MIN JO-OTWOO KI GIN ME KWERO ME PINY. Ci an oneno dako en opwod ki rem pa jo maleng, ki rem pa joma gikweyo remgi pi Yesu; ci ka an oneno en, agamo madit. Fweny pa Yohana 17:3-6.

Dako me keca pa Tiro, ma bende en “dako me keca madwong” ma ki yaro i Buk me Fweny, apar abicel, onongo onego obed pe gikwongo nyingne nyaka kare ma obi dok owero wer ne kadong obi timo keca ki rwodi me piny.

Dikisonare mo keken ma igeno, ma kicwalo mapir 1950, nyuto ni nyako ma okete law mabor i Revelation chapta 17 obedo ranyisi pa Kanisa Katolik me Roma; ento kombedi piny tami ni Kanisa

Katolik obedo kanisa me Kristiani. Piny ocoyo woko ngo ma en ada.

Ka Yohana oneno en, kwac me Kare me Otum ocung ki agiki, pien en dong omot ki rem pa jo maleng. Gin me kit piny nyuto gin me Roho, kede ni dhano bedo wii mot inge ka dong omato, pe kare ma pud pe omato.

Jo Protestant ma gubalo woko ki Katolik i sentyuri mapol ma con i 1798, dong i 1798 gityeko cako dwogo dok i kacel ki Kanisa Katolik, pien kityeko loro ne nying ‘MIN JO MALAYA.’ Ka John oneno en, ci cwiny pa John ogame, kanisa ma con gubalo woko ki kacel kwede, gutyeko dwogo dong. Kanyeno, John kityeko kelo ne i 1798, ka malaya madit dong tyeko ojuko jo Kristo i milyoni, ci kityeko ogonyo kanisa me Protestant ma con me gimako waci pa en ma pe ki twero, ni en obedo ludito pa kanisa weng, macalo kit ma Justinian oloro ne nying i mwaka 533.

Ki i tung me poro pa 1798, malaika ci nonyuto Yohana cal me agiki pa duk me rwot pa poro pa Bibul.

Malak owaco bot an, 'Pingo i wondore? Abiwaco bot in kik me dako, ki me lewic ma kelo en, ma tye ki wi abic aryo ki ruk apar. Lewic ma in oneno, obedo, ento pud pe tye; ka obi woko ki i yot ma pe tye agiki, ki odonyo i gonge. Ki gi ma bedo i piny gibed ka wondore, gin ma nyinge pe kicoyo i buk me kwo ki cako piny, ka gin neno lewic ma obedo, ento pud pe tye, ento pud obedo. Kono eni wii ma tye ki ngello. Wi abic aryo gin got abic aryo, ma iye dako obedo iye. Ki tye rwote abic aryo: abic gopoto, acel tye, ki mukene pud pe obino; ka obino, myero odong pi kare manok. Ki lewic ma obedo, ento pud pe tye, en aye aboro, ki iye abic aryo, ki odonyo i gonge. Ki ruk apar ma in oneno gin rwote apar, ma pud pe gi nongo lwak; ento gibicamo twero calo rwote pi cawa acel ki lewic. Fweny me Yohana 17:7-12.

Le obedo lobo pa rwot i poropheti me Bibul, ma ki nyutu ne maber i Daniel 7 ki 8; ki misteri ma lacar tye ka yaro bot Jwani obedo misteri pa le ki dako ma tye ka kunyo i wi le. Dako ma tye i wi le obedo dako me rweny madwong ma tye ka tim rweny kwede rwodi me piny. En Jezebel, lati pa en Ahab.

Pien, myero dano weko won pa en ki min pa en, ki omako matek bot dako pa en; ki gibedo ring acel. Genesis 2:24.

Lacoo obedo lacoo, dako obedo dako; ento ka gi rwate gi obedo ringo acel. Muk pa lagonyo en ni obedo rwate pa kanisa ki gavumenti, rwate pa dako (kanisa) ki lagonyo (rwodi) ma gin lobo pa rwot acel, ma tye ki but aryo. Kit tic pa gavumenti ki kit tic pa kanisa ma orwate weng, ka dako tye ka loyo kit rwate, obedo cal pa lagonyo. Yohana oneno dako ma lagonyo tye ka cwalo ne, pien en aye ma tye ka loyo kit rwate.

Dako ma ineno obedo gang madit man, ma tye ka loyo rwodi me lobo. Revelation 17:18.

Kacel, lebi ki dako gi nyutu rwom acel (ring acel), ento malaika tye ka cimo cwiny ikom kit pa randi madit ki rwodi pa piny. Lebi ma “ne, ento pe tye,” ma “obi aa ki i pobo ma piny pe tye, ki bi ceto i pototo,” ma “jo ma obedo i piny gibiro luwo iye ki apor”—en rwom pa Papa, ka gic ma kelo tho pa randi madit ocure. En “ne” rwom me abic i lok pa janabi pa Bibul, ento “kimeyo” ni obinongo gic ma kelo tho i 1798.

Ka kicwalo John i cwinya i 1798, en pe obedo leja marac; ento ka kityeko yeko lacwe me tho pa en i agiki me higa 70 me alama ma gityeko i cik me Sande ma bino cok anyim, en dong obedo ngima, yubo wede pa en, timo bwenzi, ki kelo tho bot Kristiani.

Chapta 17 obedo nyutu ma agiki ikom lobo pa rwot ma i lok pa lanabi me Bibul, ka obedo kamano, myero rwate ki nyutu me acaki ikom lobo pa rwot ma i lok pa lanabi me Bibul. Nyutu me acaki pa lobo mago tye i Daniel chapta 2, ma kinyutu ne i cal aryos weng ma gityeko tyeko cik pa Habakkuk me coyo vijon ki miyo obed maler i tabul.

Jo-Millerite onongo tye adier i ngec mamegi ikom lwak me poropheti pa Baibel me Daniel, ma kinyutu i pot buk 2, 7 ki 8, ento ngec mamegi onongo pe otyeko. Lacer pa Miller me pot buk 2 me Daniel, nining maber labi apar i kare me agiki, pien gineno ni en aye ma tito me acoya, pe keken ikom lwak me poropheti pa Baibel, ento bende ikom nyutu me acoya ma nyutu ni namba 8 obedo pa namba 7. Yesu pi kare weng nyutu agiki pa gin ki acoya pa gin.

Nabi weng tye ka waco ikom kare me agiki, ci Yohana, i Buk me Revelation apar abic aryos, tye ka nyutu cing pa lobo ma agiki ka en nyutu "lec ma onongo tye, ento kombedi pe tye; obiro bolo malo ki iye lupot ma pe tye cobo, ci obi ceto i opoto woko." Lec bolo malo ki iye "lupot ma pe tye cobo," ma obedo alama pa "nyutu manyen pa twero pa Satana."

"Ka gityeko [tye kagityeko] jwoko pa gi.' Kare ma jo me jwoko aryos onongo gubed me nyutu, giketo luti me apuk, otyeko i 1798. Ka gutye kagamo agiki me tic-gi i mung, gibitime lweny i kom-gi ki twero ma ki yaro calo 'lewic ma tye kalo malo ki i bur ma pe tye buto.' I piny mapol me Yurop, twerogi ma onongo olo ro Kanisa ki Govaamenti, Setani onongo olo ro-gi pi cawa mapol, ki kom Paapasi. Ento kany, kikelo i wang neno pire manyen me twero pa Setani." *The Great Controversy*, 268.

Jo lamo mogo bitongo ni, pien 'lewic ma aa woko ki i bur ma pe tye kome' i Revelation apar acel, kityeko nyutu ne calo pe-geno i Lubanga pa Lok piny pa Faransa, omiyo lok 'bur ma pe tye kome' obedo cal me pe-geno i Lubanga. Ento Islam o aa woko ki i 'bur ma pe tye kome' i Revelation aboro, kede Islam pe obedo pe-geno i Lubanga. Bur ma pe tye kome obedo cal me nyutu pa Setan.

Awaco bot en ni Rwot omii an aneno i vision ni mesmerism ne obedo aa bot Setani, aa bot pit ma pe tye agiki, kede ni i cawa matidi obi ceto kanyo ki jo ma tye ka mede tiyo kwede. *Review and Herald*, July 21, 1851.

Gin mo ma aa ki "Satan", obedo gin mo ma aa ki "bur ma pe tye ki piny". I Revelation 17, le marac ma bolo malo ki bur ma pe tye ki piny, obedo teko ma woto i "perdition", ki jo ma nyinggi pe kicoyo i kitabu gibigamo kwede ka gikwanyo pire. "Perdition" nyutu rwate matwal ma pe giko, ki i Revelation kimonjo calo "piy madwong me mac", en ka kicobo le marac iye.

Gimako lewic, ki kede en lanabi me bwol ma otimo aloka i anyim en, ma kwede ogonyo jo ma otyeko nongo ranyisi pa lewic, ki jo ma orwate cal pa en. Gin aryos man gicwalo gi matye ngima i nam me mac ma tye pur ki sulufa. Revelation 19:20.

I gonyo apar adek kinyutu le ma acel ma obino ki i nam, ma Sista White owaco atir ni en obedo Papasi. I coc meno, piny weng oyang kacel ki luwo le pa Papasi.

Ci aneno wi acel pa iye macalo olwenyo i tho; ci bal pa iye ma kelo tho odoko maber; ci piny weng oyaro, owoto i tung leño. Revelation 13:13.

Leb marac me Apokalips apar abiro, ma jo ma bedo i piny bi lal kacel ki bilubo iye, obedo nyuto me agiki pa twero pa Setan, ma time ka wam me tho pa Papasi ocok i cik me Sande ma bino kombedi. Kit weng me porofeti pa nyako ki leb marac ma oyingo iye i kapita apar abiro nyuto maber ni en Kanisa pa Roma, macalo kaka diksionarii ma kicwalo mapwodho i mwaka 1950 bene onongo ginyuto.

Lengo me Revelation apar abic aryo, en alama me kaceto Kanisa ki Lwak, ma en cal pa lengo. Lengo ma tye ki wi abic aryo ki lacam apar, en lobo pa rwot ma kiketo ki rwodi apar (United Nations), ma dako olimo iye ki otelo iye. Dako en Papasi, ma kicwoko nyingne calo Babilon Maduong, min me dako me keca. Ka kityeko yaro alama gi, watwero nwo dok i 1798; kabedo i kit ma otio, ma iye John kityeko okobo, pi me nongo nyutu ma agiki me lobo pa rwot me poropes me Bibul.

Wa bi waco ikom pinye pa rwot meno, ki kit ma kicoyo-gi i Daniel chapta aryo, i nyig coc ma bino anyim.

Piny weng ma obino i wang tic, kimiyo twero me bedo i kabedo pa pire i lobo, pi oneno ka obitimo tam pa 'Lacung ma Maleng'. Poropheti otyeko oriyo rek pa yweyo malo ki poto pa impaya madito me lobo—Babilon, Medo-Persia, Girik, ki Rom. I kom gin eni keken, calo i kom piny ma tye ki twero manok, lok me kare mukato odokore. Gin keken onongo tye ki kare me tem; keken pe oyabo tem; dwong pa ne ocwinyo; twero pa ne oweyo; ki kabedo pa ne okwako en mapat.

Ka jo lobo obalo cikke pa Lubanga, ki i bolo man gi balo gi kene, pud bene oneno atir ni tamo pa Lubanga ma maleng ma lubo weng tye katic i yore pa gi weng.